

GOD ØKONOMI I DANSK MÆLKEPRODUKTION

TEKST MATHIAS ANDERSEN, LANDBRUGSRÅDGIVER, SKJERN BANK

Dansk landbrug er en branche, som mange danske borgere har en holdning til – dette uanset opvækst, viden, adresse og jobtitel.

Debatten om dansk landbrug kan ofte virke sort-hvid. Klimaforandringer, gældsskriser, kvælstofudledning, grøn omstilling og svingende renteniveau er alle elementer, som påvirker danske landmænds hverdag, som selvstændige erhvervsdrivende. Denne artikel omhandler 6 bud på, hvad danske mælkeproducenter skal have fokus på, for at sikre fornuftig økonomi og robusthed i et marked der er under forandring.

Risikotolerance

Trods drift af produktionslandbrug i Danmark rummer et utal af latente risici, som potentielt kan true virksomhedens overlevelsessevne, er det desværre kun et fåtal af danske landmænd, som prioriterer risikostyring tilstrækkeligt.

A. Hvad er virksomhedens risikotolerance?

1. Hvad kan egenkapital og indtjening absorbere af latente risici?
2. Virksomhedsejeren personlige risikoprofil?

Når virksomhedens risikotolerance er defineret, kan både interne og eksterne risici identificeres, og der kan med baggrund i pkt. A træffes beslutning om, hvilke risici som kan forblive åbenstående, og hvilke som skal elimineres – helt eller delvist.

Hvilken pris skal landmanden have pr. kg EKM, for at blive rigere?

Mål for virksomheden

Landmandens målsætninger kan spænde bredt – lige fra kolde driftsøkonomiske nøgletal, produktionsudvidelser m.m. til familiære mål. Disse målsætninger skal drøftes med familie, nøglemedarbejdere og rådgivere. Deraf kan førnævnte interessenter hjælpe med at præcisere i hvilken retning virksomheden skal. Virksomheds-ejeren og familien har ikke nødvendigvis sammenfaldende drømme. Mere tid til børnene, ferie og fritid kan være et højt ønske for familien, imens udvidelse og vækst kan være førsteprioritet for landmanden. Et bevidst valg om øgede lønomkostninger kan bidrage positivt til det gode familieliv, men tilvalget skaber ikke forbedret bundlinje. Med andre ord - inddrag dog familien og spørg hvilken hverdag de ønsker!

Mælk – minus foder

Produktionstal som ydelse pr. årsko, celtal, kimtal, opnået mælkepris, dødelighed, reproduktion osv., påvirker alt sammen dækningsbidraget pr. årsko. Imidlertid bør de samlede foderomkostninger altid være et fokusområde. Ydelsen pr. årsko er ikke det vigtigste fokus - men derimod mælk minus foder. For netop her afsløres, hvorvidt ydelsesniveauet skyldes godt management eller blot dyrt indkøbt foder. Dækningsbidraget pr. årsko varierer enormt fra bedrift til bedrift – og et konkurrencedygtigt dækningsbidrag, medvirker til en fornuftig bundlinje.

Konsolideringsnulpunkt pr. kg EKM

Nøgletallet viser, hvilken pris landmanden skal have pr. kg EKM, for at påvirke egenkapitalen positivt fra den omsætning driften skaber fratrukket alle driftsomkostninger, privatforbrug og beregnet skat. *Med andre ord - hvilken pris skal landmanden have pr. kg EKM, for at blive rigere.* Konsolideringsnulpunktet viser bedriftens samlede konkurrenceevne – hvor både stald og mark er inkluderet. Viser regnskabshistorikken, at der er en væsentlig buffer mellem opnået mælkepris/kg EKM og konsolideringsnulpunktet/kg EKM, viser landmanden også sine interessenter, som kreditforening, bank, leverandører, medarbejdere – at driften kan skabe positiv egenkapitaludvikling i år med lave mælkepriser. Konsolideringsnulpunktet er en stærk indikator for virksomhedens samlede indtjeningsevne – men identifikation af specifikke potentialer kræver imidlertid, at der dykkes dybere ned i regnskabet.

Økonomisk bevidsthed

Der er enorm forskel på landmændenes evne til at estimere de økonomiske konsekvenser af større investeringer som f.eks. jordkøb, staldinvesteringer mv. Førnævnte investeringer medfører ofte en nedgang i landmandens beregnede soliditetsgrad på kort sigt. Det er vanskeligt at beregne et fornuftigt resultat pr. hektar, hvis jordprisen er + 150.000 kr. pr. hektar og renten i gennem-

snit er ca. 6% eller 9.000 kr./hektar. Køb af jord eller opførelse af ny stald, kan sagtens være fordelagtigt for bedriften – og være en nødvendighed ift. fremtidig strategi. Men i sådan en investeringsproces, er det vigtigt at få belyst, hvordan bedriften står stillet, både før og efter investeringen er gennemført.

- Er der andre fremtidige investeringer, der skal udskydes?
- Hvordan påvirker investeringen bedriftens samlede konsoliderings-evne?
- Har landmanden oparbejdet egenkapital og konsolideringsevne, der kan forsvare investeringen?
- Forsyningssikkerhed – grovfoder – før og efter investering?

Viser landmanden sin bank, kreditforening og øvrige långivere at ovenstående overvejelser er en del af det samlede beslutningsgrundlag, viser landmanden også en langt højere grad af overblik og økonomisk indsigt.

ESG

Udvælg og prioriteter kontinuerlig de væsentligste områder indenfor ESG. De landmænd som effektivt evner at eksekvere ift. grøn omstilling, risikostyring, økonomi og målsætninger og dermed et forhåbentligt "godt" liv - som vil stå stærkest i fremtiden.